

Vidgat textbegrepp DI-projektet

Att implementera medieanvändning
i form av rörlig bild och därmed
synliggöra ett vidgat textbegrepp

Av Margareta Adolphson och Anqi Lindblom-Ahlm

Stockholm i augusti 2001

Filmen "Vidgat textbegrepp"

och denna rapport är ett examensarbete

för DI:s kurs MEP ht 2000-vt 2001

Innehållsförteckning:

Inledning med syfte och mål	sid 3-4
Litteraturgenomgång	sid 5-10
Genomförande	sid 10-
inledning	sid 10-11
steg 1	sid 11-12
steg 2	sid 13-15
steg 3	sid 16-19
Utvärdering	sid 19-23
Diskussion	sid 23-25
Bilaga 1 : Kursplan Lärande och strategier	sid 26-27
Bilaga 2: Förslag på valfri litteratur	sid 28
Bilaga 3: Dataenkät resultat	sid 29
Bilaga 4: Praktikuppgift	sid 30
Bilaga 5: Praktikuppgiftsredovisning	sid 31

Inledning

Syftet

Projektarbetet - Att implementera medieanvändning i form av rörlig bild och därmed synliggöra ”det vidgade textbegreppet” som vi genomfört med studenter under vårterminen 2001 på Lärarhögskolan i Stockholm syftade till att ge deltagarna kunskaper kring estetiska arbetsformer och processer och därmed synliggöra det vidgade textbegreppet. Detta var ett av delmomenten i den kurs, Lärande och strategier exemplet SO-ämnena, 5p, som vi utformade kring – Ett undersökande arbetssätt och Använda datorn och andra medier än det skrivna ordet som ett redskap för lärande, dokumentationer och reflektioner.

I vårt arbete för DI har vi koncentrerat oss kring frågorna:

- Har vi lyckats synliggöra det vidgade textbegreppet?
- Har vi lyckats med att få studenterna att bli brukare av medier?
- Anser studenterna, efter genomgången kurs, att de kan dokumentera och reflektera med hjälp av andra medier än en skriven rapport?
- Hur kommer arbetet kring det vidgade textbegreppet och medier att påverka deras sätt att arbeta med elever i skolan?

Mål

Dessa mål satte vi upp för DIprojektet (december 2000):

Att implementera medieanvändning för blivande lärare genom att:

- Själva använda media och estetiska arbetsverktyg i lärandesituationer med kursdeltagarna
- Göra kursdeltagarna till brukare/användare av medier
- Göra dokumentationer och reflektioner via media

Målgrupp: studerande vid Lärarhögskolan i Stockholm (LHS).

Projekttagarna var 25 studerande förskolelärare och fritidspedagoger som vidareutbildar sig till lärare för de lägre åldrarna i en uppdragsutbildning för Regionalt Utvecklings Center vid LHS (RUC).

Deltagarna har praktik ena halvan av veckan och är på LHS för undervisning och teori/praktiskt arbete den resterande halvan.

Undervisningen och undersökningen har skett dels i den avslutande delen av kursen Didaktik, 3p, och dels i kursen; Lärande och strategier exemplet SO-ämnena, 5p. (se bilaga 1; kursplan för Lärande och strategier exemplet SO-ämnena).

Val av medieform – projektets verktyg

I vår ursprungliga projektplan, från december 2000, hade vi idéer om att hinna arbeta med både stillbild, ljud och rörlig bild. Detta insåg vi vara oöverstigit att genomföra under en 5 poängskurs. Vi anser att, om man ska nå djupare kunskap, måste man få pröva mediet flera gånger för att på det sättet kunna utveckla sina kunskaper om mediets möjligheter. I annat fall blir kunskaperna bara ytliga – vi berörs inte på djupet. Arbetet bör vara att få prova, att få upptäcka och att få förfina och utveckla sitt användande av mediet. Vi valde därför bildmediet, främst det rörliga, eftersom den rörliga bilden, dvs film, även innefattar ljudmediet.

Tekniken ansåg vi skulle vara lättbegriplig och användarvänlig. Valet föll på moderna små digitala videokameror, kameror som många privatpersoner själva äger och som inte kostar så mycket i jämförelse med kameror som används av professionella filmare samt ett enkelt, men gediget, redigeringsprogram – iMovie, en programvara som redan är installerad när man köper en iMac från Apple.

Tidsplan och komplikationer

Projektet startade i vecka 2, januari 2001 och avslutades i maj 2001. Sammanställning och slutsatser bearbetades och redigerades under sommaren 2001.

Förutom kursernas genomförande så ingick också uppgiften att ta fram en ny kursplan för 5poängskursen: Lärande och strategier exemplet SO-ämnena, samt se till att erforderlig teknik fanns tillgänglig. När projektet startade i januari fanns inga digitala videokameror på LHS och av de datasalar som fanns på LHS var de flesta utrustade med PCdatorer. Den Macsal som fanns var dessutom intecknad för andra kurser. Förarbetet för genomförandet tog mycket kraft och tid i anspråk. Men vi lyckades! En vecka före starten av 5 poängskursen hade vi tillgång till elva stycken digitala videokameror, fem som vi gemensamt med andra DI-deltagare skulle få förvalta under terminen, fem som vi fått köpa in till institutionen för Undervisningsprocesser, Kommunikation och Lärande (UKL) för vårt specifika projekt och en kamera som vi fick låna under projektet av Apples representant. En ny datasal, som i vanliga fall ej är bokningsbar, bokades in för vår kurs – allt för att projektet skulle ha en chans att kunna genomföras. Härmed vill vi framföra vårt varma tack till alla de som hjälpte oss på vägen; Institutionsstyrelsen för UKL, prefekt Per Nilsson, IT-nämndens ordförande Ingemar Korsell, datateknikern Lars Odelhall, Apples representant Robert Karlsson samt Staffan Atterhall och Stickan Johansson på mediabyrån PLURALIS. Ett stort tack riktar vi också till de deltagande studenterna, där somliga var djupt oroad över att vi tillsammans gav oss ut på djupt vatten. (detta framkommer i DIfilmen steg 1).

Dokumentationen – en film med en rapport som bilaga

Vi valde att dokumentera kursen Lärande och strategier exemplet SO-ämnena med hjälp av: videofilmning under kursens gång, kursdeltagarnas videoredovisningar, intervju med sex av deltagarna och kursdeltagarnas skriftliga kursutvärderingar.

Filmen som vi gjort kan ses som en rapport i sig och denna skriftliga del anser vi vara ett komplement till filmen. Dock är ett av problemen med att göra en film att den rent tidsmässigt inte bör vara så lång. Vi valde att av allt material vi hade, ”krympa” filmen till cirka 30 minuter.

Rapporten inleds med en litteraturgenomgång. Vi har i kortform plockat fram delar ur litteraturen som vi tycker stödjer vårt tänkande kring ett vidgat textbegrepp, estetiska arbetsprocesser, undervisning om populärkultur och kulturförändringar, filmning och filmens roll i grundskolan. Titel, författare och förlag på litteraturen finns inskrivet i inledningen på litteraturgenomgången.

Efter det kommer genomförandedelen. I den delen har vi valt att, liksom i filmen, följa händelseförloppet i kronologisk ordning, moment för moment och avsluta den med studenternas utvärdering. De citat vi plockat från litteraturdelen är inramade. Besöket på PLURALIS har av utrymmesskäl inte tagits med i filmen, men finns redovisad i rapporten.

Sist kommer diskussionsdelen och sedan bilagorna.

I arbetet använder vi begreppen studenterna och deltagarna som synonymer. När vi talar om DIfilmen syftar vi på vår egen filmdokumentation för DI. För övrigt används begreppet film/filmen vid många olika tillfällen och måste förstås utifrån sitt sammanhang.

Fotografier i rapporten är alla hämtade ur DIfilmen.

Litteraturgenomgång

I genomgången är en del av texten markerad med fet stil. Det är dessa partier av texten som återfinns i vår film ”VIDGAT TEXTBEGREPP-DIPROJEKTET” eller i rapportens genomförande- och diskussionsdel

- Upplevelse och kunskap ; utdrag ur MEPs preliminära kursplan 1999, Dramatiska Institutet
- Film för lust och lärande, häfte utgiven av Skolverket & Filminstitutet, 2000
- Kursplaner och betygskriterier Grundskolan 2000. Stockholm: Skolverket (2000)
- Livstolkning och värdegrund , kapitlet: I stormens öga av Björn Skogar
- Linköpings universitet (2000) Edgar Alm, Skapande vetande
- Utdrag ur Populärkulturen och skolan. Persson, M. (red.) (2000). Studentlitteratur Lund (2000)

Upplevelse och kunskap

Rubrik och text hämtad från DI:MEPS Preliminära kursplan 991129

Undervisning och lärande sker alltmer i relation till medierna – teater, film, TV, interaktiva medier, musik, reklam och tidningar - och deras sätt att formulera och gestalta ett innehåll. De elever som börjar skolan idag har redan mött ”ämnena” på schemat genom medierna. Medierna använder estetikens uttrycksformer och fångar fantasin när de ställer frågor, gör påståenden eller förmedlar information. En ny sorts läro- eller kunskapsprocess har därmed vuxit fram. Det mest utmärkande för denna process är den upplevelsedimension som mediernas estetiska uttrycksmedel tillför.

Här talar vi om estetisk upplevelse som samspelet mellan känsla och sinneserfarenhet å ena sidan och förnuft och tanke å den andra. **Vi talar om konstnärliga arbetsprocesser i meningen skapande produktion som växlas med reflektion.** Processer som griper djupt in i känslan och personligheten och som är nödvändiga komplement i lärandet för att ge kunskap en upplevd och därmed djupare innebörd. I de estetiska arbetsprocesserna berörs relationen mellan kunskap och en allsidig personlighetsutveckling på ett påtagligt sätt. Detta gäller självklart frågor om människosyn och verklighetssyn i ämnen som samhällskunskap, religion, historia och modersmål men också i hög grad matematik och naturvetenskap. Med dessa synsätt är estetik en utvecklad form av kommunikation som har ett starkt släktskap med den praktiska pedagogiken. **Genom att utnyttja estetikens möjligheter kan vi bidra till ett nytt arbetsklimat för samarbete och lärande.** Ett arbetsklimat som möjliggör kreativa situationer och som frigör lusten att lära och glädjen att kunna.

Film för lust och lärande

Skolverket & Svenska filminstitutet, (Liber Distribution 2001)

Sid 4: Film och medier präglar i dag vårt samhälle och våra vardagsliv. Skolan har ett tydligt ansvar att ge barn och ungdomar förutsättningar att bli delaktiga i mediasamhället. Att medborgarna kan använda olika medier och har kunskap om mediernas roll i samhället är en fråga om yttrandefrihet och en förutsättning för demokratin. Därför är arbetet med film och medier en viktig uppgift i förskola och skola...**Film ska finnas i skolan som en källa till kunskap, som ett verktyg för elevernas eget skapande och som konstform.....**

Mats Ekholm	Åse Kleveland
Generaldirektör	verkställande direktör
Skolverket	Svenska filminstitutet

Sid 9: I Grundskolans kursplaner och betygskriterier 2000 framgår att bild, svenska och samhällsorienterade ämnen har ett särskilt ansvar för att ge eleverna möjligheter att fördjupa sina kunskaper och för att utveckla elevernas färdigheter vad gäller film och medier. Film som gestaltungsform och som kunskapskälla ska dock inte begränsas till vissa skolämnen. Att arbeta med film i skolan stimulerar i hög grad samverkan mellan ämnen och ämnesgrupper.

Sid 10: SAMVERKAN MELLAN LÄRARE OCH ELEVER: Filmen är en av de kulturyttringar som särskilt attraherar barn och ungdomar. Att arbeta med film ger eleverna möjligheter att uttrycka sig på andra sätt än genom att skriva och tala. ...Många elever utvecklar snabbt en förmåga att använda kameror och redigeringsutrustningar och rollen som lärare blir ofta att fungera som kreativ diskussionspartner och rådgivare.

Sid 11: Att arbeta med film, medier och andra estetiska gestaltungsformer är ett sätt att lyfta fram andra aspekter av berättarkonsten än vad som ryms i det talade och skrivna ordet. Lärare och elever konfronteras med frågor kring hur dramaturgi och estetik kan användas för att presentera ett innehåll eller ett budskap på ett fängslande sätt. Skolarbetet berör då alla sinnen, skapar engagemang och lust till lärande.

Sid 14: De filmer och medieprodukter som används i skolans pedagogiska verksamheter måste granskas och analyseras av elever och lärare tillsammans, precis som litterära verk granskas och analyseras. Skolans arbete att förstå och tolka mediernas språk ska ge kunskaper om de mekanismer, värderingar och ekonomiska krafter som styr medieutbudet. Det handlar om varje elevs rättighet att vidga sin kunskap om omvärlden och att själv kunna utnyttja sina möjligheter som samhällsmedborgare.

Sid 15: Arbetet med en film- eller videoproduktion är en kollektiv och kreativ process som ofta innebär samverkan mellan elever och uppmuntrar till problemlösning i grupp.

Kursplaner och betygskriterier

Grundskolan 2000. Stockholm: Skolverket (2000).

Sid 10 Ämnet Bild: Bilder uppträder i samverkan med andra uttrycksformer som till exempel tal, text och musik inom ramen för ett vidgat textbegrepp. Kommunikationen i dag sker i stor utsträckning genom kombinationer av olika medier som ställer krav på ett gränsöverskridande arbete...

Inom bildämnet ryms huvudansvaret för eleverna bildspråkliga utveckling samtidigt som alla ämnen har ett ansvar för att skapa en ökad medvetenhet om den visuella världen, bilders funktioner i skola och samhälle samt bildarbetets betydelse i elevers lärande”

Sid 39 Ämnet Modersmål: Att tillägna sig och bearbeta texter behöver inte alltid innebära läsning utan även att lyssna på band, se film och video samt studera bilder och innehåll i musik och andra moderna medier. Ett vidgat textbegrepp innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder.”

Sid 98 Ämnet Svenska: **Att tillägna sig texter behöver inte alltid innebära läsning utan kan ske även genom avlyssning, drama, rollspel, film, video och bildstudium. Ämnet utvecklar elevens förmåga att förstå, uppleva och tolka texter. Ett vidgat textbegrepp innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder.**

Sid 105 Ämnet Svenska som andraspråk: Att tillägna sig texter behöver inte alltid innebära läsning utan kan ske även genom avlyssning, film, video och bildstudium. Ett vidgat textbegrepp innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder.

Sid 68 Samhällsorienterade ämnen: under rubriken ”Kunskapande i ett informationsrikt samhälle”: ” Genom att orientera sig i olika informationsmiljöer och använda olika informationskällor får eleverna insyn i de möjligheter och problem som IT-samhället medför. **Att söka, granska, välja, strukturera, kritiskt värdera, integrera och redovisa information på skilda sätt – i tal, skrift, bild, form, drama, musik och rörelse – är centralt i de samhällsorienterande ämnena.** Det främjar elevernas orientering i tid och rum och deras konstruerande av egna mönster och bilder av omvärlden, vilka kan användas som redskap för analys och bedömning av såväl andras tolkningar som egna ståndpunkter.”

Livstolkning och värdegrund , kapitlet: I stormens öga av Björn Skogar

Linköpings universitet (2000) Edgar Alm, Skapande vetande

Sid 112: Berättandet, liksom andra poetiska gestaltningar, kommer vår livstydning allra närmast. De poetiska språken ligger oss närmare än de informativa och det har främst att göra med deras öppna karaktär. När vi hör en berättelse eller ser en film aktiveras vår inlevelseförmåga och vi blir, så att säga, utom oss själva. Det betyder att vi får tillträde till nya perspektiv, men på lek eller låtsas. Barnet skräms inte av häxan, eftersom historien inleds med ” Det var en gång”. På samma vis kan vi pröva nya perspektiv med hjälp av fiktionen, vilket betyder att religionslärares arbetsmaterial till stor del borde vara konstnärliga verk. **Men detta är lättare sagt än gjort, eftersom konstnärliga genrer kräver tid.** Ett personligt tillägnande förutsätter ofta en fördröjning. Detta betyder att religionsämnet, liksom övriga orienteringsämnen, alltmer borde relateras till de s.k. estetiska ämnen, dit jag även räknar svenska.

Men som akademiker tvingas vi använda alla språkarter: förutom de gestaltande även de beskrivande, analyserande och diskuterande. Vi måste kunna försöka förstå inifrånperspektiv, likaväl som vi på ett nyktert och analytiskt sätt kan diskutera fenomenen utifrån eller från sidan. Vi måste med andra ord både kunna vara lyssnande och kritiska, kunna leva i växelspelet mellan delaktighet och distans.

Sid 114: Vill vi tränga djupare in i identitetsfrågorna får vi söka både i de klassiska grundberättelserna och i de seder och ritualer som hör till självklarheterna i livet. Och vi närmar oss de samtida språk som ligger livet närmare än de akademiskt informativa. Konstens, filmens, teaterns och fiktionslitteraturens språk är livstydande även om budskapen ibland kan vara nog så förvirrande, liksom livet är förvirrande!

Sid 115: Pedagoggen Ference Marton skriver i sitt bidrag till antologin Didaktik att det är av historisk betydelse att riksdagen välsignat följande tes i läroplanskommitténs text av 1992:

”Kunskapen är varken något yttre, utanför människan, eller något inre, inne i individen, utan snarare något som ”ligger mellan” individen och omgivningen”. Detta är ju alldeles utmärkt! Det betyder att språket träder fram i händelsernas centrum. För det är ju språket som vi både har del i och som vi kan objektivisera och ta ställning till. Det är språket som ligger så att säga mellan oss och omvärlden och gör den intellektuellt gripbar. Denna insikt borde betyda att vi slutar upp med att fråga oss vilka språk och vilken språkutveckling vi vill främja. Det betyder också att ämnesdidaktiken måste skärpa tonen i förhållande till sådana ämnen där lärandets logik inte respekteras i skolundervisningen. Med det menar jag att man utan fungerande vardagsspråk knappast kan ta steget över till de artificiella språken.

Detta leder till min sista fråga i den här texten: är vi klara över **vilka språkarter vi använder när vi i all välmening vill främja våra elevers tänkande? Min uppfattning är att vi i alldeles för liten utsträckning använder skönlitteraturen, dramat och bilden.** För det är inte vetenskapliga språket eller läroboksspråket som hjälper oss att starta i livet. Den konkreta människan och de poetiska språken måste till för att ge rymd och kött och blod åt alla abstraktionerna inom såväl didaktiken som religionsvetenskapen.

Utdrag ur Persson, M. (red.) (2000). Populärkulturen och skolan.

Studentlitteratur Lund (2000) Observera att rubrikerna ej är synonyma med bokens rubriker och att texten är en sammanfattning.

Om populärkulturens plats i skolan.

Sid 16: Populärkulturen spelar en enorm roll för dagens unga och är för många (inte bara unga) också den enda kulturen. I popmusik och film, rollspel och TV-serier hittar ungdomar ett råmaterial att använda i det egna identitetsskapandet. Olika stilar och uttryckssätt kan anammas eller förkastas och man kan gå in i och ut ur olika rollförebilder. Medierna erbjuder modeller för hur egna problem och känslor kan bearbetas. Men friheten är inte obegränsad. Vissa stilar och roller är mera förekommande och tillgängliga än andra och olika ungdomsgrupper har förmodligen också olika möjligheter att faktiskt ta del av friställningens positiva aspekter.

Skolan har trots att den tar en allt större plats i elevernas liv förlorat sitt bildningsmonopol.

Populärkulturen har för många blivit ett alternativt bildningsmedel som konkurrerar med skolan om tid, uppmärksamhet och intresse.

Sid 17: Att populärkulturen spelar en central och helt avgörande roll i de flesta ungas liv är alltså uppenbart. Lika uppenbart är att detta från skolhåll oftast betraktas som problematiskt. Tittar man på det historiskt (.....)ser man att den svenska skolan traditionellt har sett som sin uppgift att bekämpa populärkulturen och att skydda barn och ungdomar från dess lockelser och inflytande. Frågan är om det är en framkomlig väg, ja frågan är kanske om det någonsin var en framkomlig väg. Skolkommittén anser i varje fall inte det:

*”om skolan i sin verksamhet skall utgå ifrån, och ta till vara barns och ungdomars egna erfarenheter och kunskaper är deras kulturella yttringar en viktig del av dessa. Inte minst spelar medievärlden en stor roll. Det finns, menar vi, en tendens i vuxenvärlden, som också har avspeglats i riktlinjer och anvisningar till skolan, att framför allt se som skolans uppgift att motverka populärkulturen och att lära barn och ungdomar att ställa sig kritiska till dess yttringar. Vi menar att det är viktigare att se mediekulturen som en berikande del av barns och ungdomars liv. **Skolan bör därför arbeta med att öka eleverns möjligheter att lära sig förstå, att ta till vara och att använda sig av kulturen, snarare än att motverka den, även om förståelsen också handlar om att dekonstruera och att kritiskt granska** (SOU (1997:121) Skolfrågor – Om en skola i ny tid. Slutbetänkande av Skolkommittén, Stockholm s. 263)”*

Om att utgå från eleverns verklighet

Sid 49: Hur kan man bedriva en undervisning som på allvar utgår från elevernas egna erfarenheter och som behandlar dessa med respekt?

Detta är en kärnfråga för all pedagogik som säger sig vilja ta sin utgångspunkt i elevernas egen verklighet. Två skilda synsätt är möjliga:

Man kan tänka sig erfarenhetsanknytning som i första hand fungerar som en inlärningsmorot: Elevernas ”egen” verklighet tas då för given och ses som något statiskt som man kan föra in som teman för att få eleverna att arbeta mer intresserat med färdighetsträningen. Elevernas intressen respekteras kanske men knappast så mycket mer, de utmanas eller problematiseras inte.

Utgångspunkten för den andra hållningen är att se på erfarenheter som komplexa och motsättningsfulla, inte som enkla eller givna. Elevers erfarenheter tas på allvar och respekteras men målet är att skapa en vidgad förståelse av dessa erfarenheter genom att placera in dem i större sociala och historiska sammanhang. Anknytningen till eleverns verklighet kan bli en öppen process som rymmer en möjlighet att förändra föreställningar och inte bara befästa dem.

Om att arbeta erfarenhetspedagogiskt

Sid 58: En återkommande svårighet är balansgången mellan lärarstyrning och elevinflytande. Risken med för svag lärarstyrning är att man fastnar i ett bekräftande av gamla erfarenheter. Risken med för stark lärarstyrning är att elevernas deltagande reduceras och att målet helt enkelt blir att eleverna skall överta lärarens teorier och åsikter om samhället. Till de omistliga fördelarna hos denna tradition hör bl.a betoningen på receptionsaspekter och det faktum att man här möter något så sällsynt som en redovisad praktik: de olika undervisningsprojekten beskrivs konkret och detaljerat på ett sätt som gör dem användbara för, liksom möjliga att kritisera och analysera av, andra lärare och forskare.

Sid 59: Den danska medieforskaren Kirsten Drotner skriver i en rapport om medieutbildning att mediepedagogiken har rört sig ”från vaccination till expression” .....

Mediepedagoger fokuserar nu i stigande utsträckning det expressivas plats i undervisningen: ”Man har tagit med praktisk produktion där eleverna kan omsätta, utveckla och revidera deras teoretiska kunskaper (s32) **En väg till ökad medieförståelse är att öva sig i att själv uttrycka sig genom olika medier.** Drotner hänvisar till en utvärdering av olika mediepedagogiska försök där man slår fast att **praktisk medieproduktion kan stötta elevers självkänsla och självförtroende genom att de får goda möjligheter att använda både hjärta och hjärna och kan kombinera färdigheter med experimentlusta.** Drotner K. (1995). Mediedannelse: Bro eller barriere? – Om børns og unges mediebrug. Rapport udgivet av Medieudvalget, Köpenhamn: Statsministeriet

Om borde det inte vara både och ???

Sid 60: Det mesta som skrivits och gjorts inom medieundervisningen förefaller stödja sig på och sin tur stödja en mycket traditionell arbetsdelningsmodell. Antingen ägnar man sig en medieanalys eller, mera sällan, åt medieproduktion. Antingen är man engagerad i analys av medierna eller i estetisk verksamhet. Antingen lär man in ett kunskapsstoff eller tränar färdigheter. Antingen uppfattar man det man gör som ett medel för andra ändamål eller som ett mål i sig. Thavenius J. (1995). Den motsägelsefulla bildningen. Stockholm/Stehag: Symposium

Breddat synsätt på begreppet estetik

Sid 61-64: Angående det estiska programmet Gy skolan Styrdokumenten syn på begreppet Estetik är i första hand en skapande, kreativ aktivitet – en färdighet om man så vill. Tyngdpunkten ligger i praktiken och det expressiva, men på ett sådant sätt att teori och praktik verkar vara helt väsensskilda företeelser. Med estetik menas vidare de etablerade konstarterna dans, teater, konst och musik (litteraturen lyser med sin frånvaro). Estetiken riskerar också genom färdighetscentreringen att ses som en i första hand individuell angelägenhet, den frikopplas från ett socialt och historiskt-kritiskt sammanhang. Thavenius menar sammanfattningsvis att de motsättningar som blivit synliga i programmet – mellan högt och lågt, teori och praktik, individuellt och socialt – har att göra med att ”det finns ett teoretiskt underskott inom det estetiska programmet och att tonvikten ligger på det personliga skapandet” (s 29). Man skulle kunna tänka sig ett annat sätt att betrakta estetiken på föreslår Jan Thavenius, där det analytiska och estetiska ses som ständigt involverade och invävda i varandra: ”Det estetiska skulle enligt denna bredare konception inte stå i någon motsättning till rationaliteten utan i stället i sig innefatta fantasi, intellekt och kunskaper. Det vardagliga och det som alla kan deltaga i skulle inte vara uteslutet från den estetiska praktiken och frågan om högt och lågt, kvalitet och popularitet skulle inte vara avgjord på förhand. Det estetiska skulle enligt en sådan uppfattning inte vara helt och hållet skilt från andra sociala praktiker men inte heller restlöst uppgå i dem (s 31). Utgår man från ett brett estetikbegrepp är det också uppenbart att det estetiska, på ett sätt som kanske aldrig förr, faktiskt spelar en enorm roll för dagens unga.

Dessa elever är uppvuxna i en mediekultur som kännetecknas av intensitet och en enorm mångfald. Både mängden av olika medier och mediala uttrycksformer och den tematiska spännvidden i medieinnehållet har exploderat. Det finns i princip ingenting som inte kan avhandlas av medierna, från privatlivets mest intima områden till världspolitikens ödesfrågor. Detta ställer de unga i vad Brandt-Pedersen kallar en permanent valsituation. Bombardemanget av bilder, ljud och text från otal källor tvingar individen att hela tiden förhålla sig till vad som skall väljas och vad som skall väljas bort, vad som är bra och dåligt, vad som är kul och inte, vad man verkligen känner förr just nu.

Brandt-Pedersen menar att estetiken måste få en mycket större plats i skolan. Skolan borde dra nytta av det engagemang och den kompetens eleverna ofta uppvisar i sitt umgänge med medierna på fritiden. Samma elev som ger ett oengagerat och fullständigt ointresserat intryck på lektionerna kan plötsligt uppvisa en enorm arbetskapacitet och kreativitet när man genomför ett temaarbete om närradio, ett medium som fyller upp en stor del av denne elevs fritid och därmed uppfattas som en uttrycksform som är mera ”hans egen”. De gånger det verkligen hettar till i skolan och skapas entusiasm bland eleverna hänger ofta samman med sådana estetiska upplevelser. (Brandt-Pedersen M. (1998) Æstetikens triumf – pedagogikens fall?, i Mediernas Æstetiska utmaning – en studie- og debatbog om børn, unge, medier og skole, Köpenhamn: Danmarks Lærarhøjskole)

Om Ska populärkultur in i skolan?

Sid 72: För skolans del borde det alltså varken handla om att okritiskt och reservationslöst släppa in populärkulturen i skolan eller att envist hålla fast vid föråldrade föreställningar om ett gemensamt kulturarv.

Sid 73: Ett besläktat problem har att göra med att kulturforskningen, och då inte minst ungdomskulturforskningen, haft en tendens att fokusera populärkulturens mera ”avantgardistiska” strömningar och tendenser. Undersökningar av hackers och cyberrymden, skräckfilmsfreaks och punkare finns det gott om.

Genomförande

Didaktik i januari

I januari startade vi med att träffa studenterna i didaktikkursen. Vår intention var att få dem att förstå innebörden av det vidgade textbegreppet såsom det talas om i LPO:s kursplaner.

Att tillägna sig texter behöver inte alltid innebära läsning utan kan ske även genom avlyssning, drama, rollspel, film, video och bildstudium. Ämnet utvecklar elevens förmåga att förstå, uppleva och tolka texter. Ett vidgat textbegrepp innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder.

Citat från LPO svenskämnet

Vi började med att studera och diskutera dessa texter och dess innebörd för skolans arbete. Efter det presenterade vi några av de olika aspekter som det vidgade textbegreppet står för; bild, bild och text i kombination, rörlig bild och ljud. Deltagarna fick prova på övningar inom dessa områden under de fyra dagar vi hade till vårt förfogande. Dessutom genomfördes en dataenkät (se bilaga 2), för att vi som kursledare skulle ha ett begrepp om deras tidigare kunskaper inom data och för att få deltagarna att börja fundera kring vad datorn kan användas till. Vid bearbetningen av dataenkäten framkom ett tydligt mönster; de flesta av deltagarna använde endast datorn som en skrivmaskin. Endast ett fåtal hade arbetat med några ljud och/eller redigeringsprogram. De hade inte heller utnyttjat scanner eller bildbearbetningsprogram. (se bilaga 3). Vår intention var att de skulle upptäcka datorn som ett långt mer användbart verktyg än att använda den som skrivmaskin. Detta blev målet för deras examinationsuppgift i Didaktik/Praktikkursen (se bilaga 4 och bilaga 5)

Kursen om undersökande arbetssätt med filmen som del av arbetet

Kursen Lärande och strategier exemplet SO-ämnen startade i mars månad. Innehållet består av tre huvuddelar; det vidgade textbegreppets användning i skolan, att använda datorn som ett reellt verktyg, och detta i ett undersökande arbetssätt kopplat till lärandet. I översikten nedan visar momenten, innehållet och litteraturen. Steg 1-3 är det som redovisas i detta arbete.

<i>steg 1</i> <i>v. 12</i>	<i>HÄR ÄR KAMERAN</i>	<i>bli engagerad</i> <i>upptäck kameran</i> <i>intervjua</i> <i>redigera 1</i> <i>redovisning 1</i>	<i>Populärkultur</i> <i>Fånga lärandet</i>
<i>steg 2</i> <i>v.13</i>	<i>KULTURPROGRAM</i>	<i>litteraturseminare</i> <i>gestalta böckers budskap</i> <i>redigera 2</i> <i>redovisning 2</i>	<i>Kulturella förändringar</i>
<i>v.16</i>	<i>STUDIEBESÖK</i>	<i>hur tänker en filmare</i>	<i>egen vald litt. inom media</i>
<i>steg 3</i> <i>v.14-18</i>	<i>UNDERSÖKANDE</i> <i>ARBETSSÄTT</i>	<i>skapa frågor</i> <i>starta undersökning</i> <i>redigera 3</i> <i>redovisa 3</i>	<i>Zigma</i> <i>egen vald litt. inom fältet</i>
<i>steg 4</i> <i>v. 19</i>	<i>TEORIFÖRDJUPNING</i>	<i>fördjupade kunskaper</i>	<i>Att utveckla elvers tänkande</i> <i>egen vald litt. inom teoribildn.</i>

Steg 1: HÄR ÄR KAMERAN

Vår idé om steg 1 var att slå två flugor i en smäll. Dels ville vi att de skulle prova verktygen videokamera och redigeringsprogram, dels ville vi synliggöra vilka förväntningar deltagarna hade, både för det fortsatta upplägget och för vårt DIprojekt. Att intervjua varandra om sina förväntningar blev den första uppgiften.

1:1 Här är kameran

Starten i kursen blev att deltagarna fick uppgiften, efter genomgång av innehållet i kursplanen som utdelats redan i januari (se bilaga 1), att intervjua och videofilma varandra om sina förväntningar på innehållet i kursen. Vi hade vid detta tillfälle 9 videokameror till vårt förfogande, vilket var tur eftersom vi då kunde låta deltagarna arbeta i grupp om tre personer.

Kamerorna utdelades och första steget blev att bekanta sig med själva kameran. Många av deltagarna hade aldrig haft en kamera i sin hand. Det var intressant att iaktta vilka som tog kommandot i de olika grupperna.

Givetvis fanns det somliga som vant förevisade de övriga inom gruppen. Andra började bläddra i bruksanvisningen och arbetade konsekvent utifrån de steg som förevisades i boken. Man kan konstatera att sätten var många och varierande att närma sig en videokamera.

1:2 Elevintervju med kamera

Grupperna försvann sedan åt olika håll i huset och funderade hur själva intervjun skulle byggas upp. En del valde att låta alla i gruppen hålla i kameran, bli intervjuad och själv intervjua. Andra valde att utse ett intervjuoffer. Några grupper valde att gestalta olika människors sätt att se på denna kurs, både levande, påhittade och döda. Den sistnämnda kategorin representerades av Jan Amos Comenius, stenstod på A-huset, LHS, som uttalade sig om detta nya mediafenomen.

1:3 Första redigeringen

Förmiddagen, dag två, fick de en genomgång av hur man redigerar i Imovie, Robert Karlsson från Apple föreläste och sedan vidtog intankning av materialet och redigeringsarbetet. Vi kan konstatera att den första genomgången kändes lite väl innehållsrik och de som var i stort sett obekanta med tangetryckningar och Macintoshdatorer, var oerhört frustrerade. Dock kan man konstatera att, eftersom vi var tre ”lärare” under eftermiddagen, avlöpte arbetet väl.

Det var trångt i datasalen; men trots litet utrymme och ont om stjärterum så fokuserade deltagarna sig på sin film. Detta fenomen kan man fascineras av – att människor när de väl är inne i arbetet glömmer världen runt om – arbetet, fascinationen av det skapande arbetet uppslukar dem.

1:4 Första redovisningen

Redovisningarna gav både ett synligt innehåll på vad deltagarna förväntade sig av kursen, men också kunskaper och insikter om kameraarbete och redigeringsarbete. Mycket nya kunskaper som skulle komma till nytta i nästa steg. För oss kursledare framkom tydliga och intressanta synpunkter om förväntningar. Att tala inför en videokamera, med deltagare som man redan känner, verkade inte kännas lika ”farligt” som tex att tala inför den stora studentgruppen. På detta sätt fick vi som kursledare en klart mer mångfacetterad bild av deras tyckande och förväntningar om kursen.

En väg till ökad medieförståelse är att öva sig i att själv uttrycka sig genom olika medier...
...praktisk medieproduktion kan stötta elevers självkänsla och självförtroende genom att de får goda möjligheter att använda både hjärta och hjärna och kan kombinera färdigheter med experimentlusta.

Citat från Populärkultur i skolan

Många goda skratt hördes under redovisningarna – intervjuerna var gjorda med hjärta och hjärna. Somligas experimentlusta och kreativitet synliggjordes på ett humoristiskt sätt.

Att få se vad de andra grupperna visade skapade nytänkande inför nästa filmning. Lusten att experimentera och vidareutveckla sin färdigheter hade startat hos flertalet av deltagarna. Visserligen var några fortfarande osäkra på sin förmåga att klara av redigeringsprogrammet. Om man startar från noll tar det tid att lära sig allt...

Redan under denna första redovisning diskuterade vi uttrycket: ”Kill your Darlings”. Ett uttryck som vi under hela arbetets gång ofta återkom till.

Förutom kunskaper för att själva filma berättade deltagarna att de nu börjat titta på TVprogram med nya ögon. De observerade klipptechnik och övergångar som de aldrig gjort förut.

Steg 2 KULTURPROGRAM

2:1 Litteraturseminarium och ”filma ett inslag till ett kulturprogram”

Tre böcker var basen för detta moment, Persson, M. (red.) (2000). Populärkulturen och skolan Lund: Studentlitteratur, Andersson, L-G., Persson, M., & Thavenius, J. (1999). Skolan och de kulturella förändringarna. Urval. Lund: Studentlitteratur samt Wehner-Godée, C. (2000). Att fånga lärandet. Stockholm: Liber. Varje grupp skulle vaska fram de centrala budskapen i respektive bok. Många tankar och idéer belystes under detta arbete.

Vad deltagarna i detta ögonblick inte kände till var att, efter detta moment så skulle de, med bara sig själva i rollerna skapa ett kulturdebattinlägg i ett TV-program.

En eftermiddag hade de på sig att arbeta med inspelningen. Att själva få gestalta, spela en roll är en del av det vidgade textbegreppet som vi ville att de skulle prova på under denna del, eftersom vi inte hade haft med detta moment i januari. Varje grupp bestod av sju personer. Vi disponerade nu över 5 digitala kameror.

Att arbeta med film, medier och andra estetiska gestaltungsformer är ett sätt att lyfta fram andra aspekter av berättarkonsten än vad som ryms i det talade och skrivna ordet. Lärare och elever konfronteras med frågor kring hur dramaturgi och estetik kan användas för att presentera ett innehåll eller ett budskap på ett fängslande sätt.
Citat från Film för lust och lärande

Nästa morgon delades varje inspelningsgrupp i två grupper, vilket innebar att utifrån samma filmmaterial fick vi två olika versioner av deras gestaltningar. Dessutom anser vi att det inte är möjligt att sju personer ska redigera vid en dator. Att dela grupperna var ett måste – det är till och med så att fyra vid en dator är åtminstone en för mycket. Arbets sättet, att utifrån samma material redigera synliggjorde flera olika aspekter, bland annat: ”få hörs på” musikens roll för tolkningen, få syn på skillnader i klipptechnik – vad korta respektive långa klipp har för effekter, upplevelser av att man som intervjuoffer blir felciterad, val av klipp som ger olika tolkningar, texters effekter på hur vi uttolkar budskap.

Programmen hade helt skilda teman; ”Chock-TV”, ”Den svenska maten”, ”Populärkultur i skolan” och ”Mingel efter premiär på ny Disneyfilm” och detta redovisas under 2:3.

2:2 Andra redigeringen

Denna gång var de bekanta med redigeringsprogrammet och deltagarna kunde engagera sig, hänge sig, mer åt innehållet, val av upplägg, val av musik och text. Det märktes tydligt att de nu var mer målmedvetna om vad de skulle plocka ut av det material som de videofilmade. Trots syrebrist i redigeringsrummet var alla fokuserade på sitt material. Koncentrationen var påtaglig. Att de dagen före hade arbetat aktivt i processen genom att själva gestalta de personer som skulle medverka gjorde arbetet lättare.

Processen var redan igång. Vi som kursledare blev ofta involverade, inte i problem-sökning, utan i deras innehåll – ”Kom och lyssna på det här”, ”Du måste bara få se...”. Om de behövde hjälp var det mer av konstnärlig art: Hur ska man få de som tittar mer uppmärksamma på denna bild-sekvens?

Deras frågor gjorde oss till handledare och samarbetspartners i deras lärande.

Frågor som ställs av deltagarna när de verkligen söker svar – det är sådana frågor som vi vill ha.

Genom att utnyttja estetikens möjligheter kan vi bidra till ett nytt arbetsklimat för samarbete och lärande

Citat från MEPs preliminära kursplan

rollen som lärare blir ofta att fungera som kreativ diskussionspartner och rådgivare

Citat från Film för lust och lärande

2:3 Andra redovisningen

Kulturinslagen var enligt vår mening välgjorda och mycket intressanta med tanke på sakinnehållet, men också ur en redigeringsaspekt. Det som synliggjordes redovisas under varje titel;

Chock-TV: Programmet var byggt kring programidéen som har blivit så populär på senare tid; att filma allt vad ”vanliga” människor gör tillsammans när de är instängda, utlämnade åt varandra, en så kallad Dogmafilm. Denna gång plockades människor upp från gatan för att de skulle medverka och filmas under en natt på ett rum på Grand Hotell med en ny partner. I inledningen ser vi hur reportern får fatt i de som ska medverka. Sedan kommer intervjuer med olika personer som sett det färdiga programmet och som tycker till om fenomenet.

Det som belystes var just de skiljelinjer som finns mellan människor om detta sätt att filma. Det som för oss i gruppen även blev synligt var att olika redigering ger olika tolkningar av vad som sagts. De två redigeringarna synliggjorde: om Vad som sägs – hör vi allt? Vad som klipps bort. Vilka bilder som läggs in och som gör att vi skapar egna associationer, och att mottagaren är den som har tolkningsföreträdet. Att ett budskap kan förvrängas av den som redigerar. Att klippa innebär ett stort ansvar.

Den svenska maten?: Om den svenska maten som numer har sitt ursprung från omvärlden. De färdiga produktionerna skilde sig i musikval och att den ena gruppen hade valt att utesluta tal i form av ett inledande samtal. Gruppen valde att istället arbeta med inlagda texter. (*kort klipp finns med på DIfilmen*) De två redigeringarna synliggjorde: Musiken påverkar oss, ger oss olika tolkningar, Funderingar på hur samtal ska filmas för att bli sevärda. Skriven text – läsbarhet, underfundigheter, att våga välja bort tal som känns överflödigt.

Populärkultur i skolan:

Att arbeta med elevernas egna val av texter i undervisningen. De två grupperna som redigerade valde att göra två olika infallsvinklar – den obundne läraren och den litteraturkanontrogne läraren. I den obundne (enligt gruppen själv) visas en lärare som anser att litteraturen, kiosklektyr, som elever läser mycket väl kan läsas på skoltid. I den andra redigeringen

väljer man att synliggöra eleverna, deras val och den litteraturkanontrogne lärarens synsätt. Med hjälp av bild kopplat till musik (*kort klipp finns med på DIfilmen*). De två redigeringarna synliggjorde: Musik är en viktig del av budskapet. Musiken förstärker våra synintryck. Att laborera med hastighet skapar andra tolkningar.

”Skolan bör därför arbeta med att öka elevens möjligheter att lära sig förstå, att ta till vara och att använda sig av kulturen, snarare än att motverka den, även om förståelsen också handlar om att dekonstruera och att kritiskt granska.”

(SOU (1997:121) Skolfrågor – Om en skola i ny tid. Slutbetänkande av Skolkommittén, Stockholm s. 263)”

Citat från Populärkultur i skolan

Mingel efter premiär på ny Disneyfilm: Den nya Disneyfilmen ”Den lilla fyrverkeribruden” har haft premiär och programmen Kulturklippet och programmet Greyzone intervjuar betydelsefulla personer på efterfesten på Grands veranda (*kort klipp finns med på DIfilmen*). Grupperna som arbetade med dessa filmer delade upp de olika intervjuerna, så det blev som två helt olika program. De två redigeringarna synliggjorde: problematik kring inramning av intervjuer. Det som skiljde produktionerna åt var övergångarna mellan inslagen och vilka personer, som de själva gestaltat, som de valt ut till sitt. Vad man kunde konstatera var att det alltid är fråga om ett urval. Vem får synas i rutan? Vem vänder sig programmet till? I detta fall handlade det om skillnader i målgrupp för programmen. Detta kunde redan skönjas i programtitlarna.

Avslutningsvis kan man konstatera att vi som kursledare kunde se hur de reflekterat och uppfattat budskapen tydligt i två av de tre böckerna som ingick i seminariet, De kulturella förändringarna och Populärkultur i skolan. Den tredje boken, Fånga lärandet, ser vi mer som ett redskap i studenternas fortsatta arbete i skolan och deras arbeten i kursen Didaktik/Praktik (se bilaga 4 och 5)

Steg 3 *UNDERSÖKANDE ARBETSSÄTT*

3:1 Undersökande arbetssätt

Som start på arbetet hade vi en översiktlig teorigenomgång (den stora teorigenomgången sker efter examinationen av deras egna undersökningar) för att börja uppbyggandet av kunskaper om vad ett undersökande arbetssätt innebär och för att starta deras egen process att pröva hur det är att själv få arbeta

undersökande. Val av område som skulle undersökas var givet; Kungsträdgården, men inte vilka frågor som man ville få svar på. Det var (och är) en process som studenterna själva ska vara med att uppleva. Att skapa frågor som man själv är intresserad av att få svar på.

Framvaskandet av frågor, värdering och kategorisering av frågorna tar tid och inte förrän sen eftermiddag var indelning av studenterna i intressegrupper klara.

Se tabell: Vad ska undersökas? på sidan 17

Sedan vidtog researcharbetet. Det funderades, det ringdes, man bokade besök och intervjuer, man uppsökte museer, man hämtade material på internet och man letade på bibliotek. Som kursledare kunde vi konstatera att arbetet att söka svar på egna frågor var lika engagerande som det brukar vara i denna typ av arbete oavsett om man arbetar med studenter på LHS eller med elever i grundskolan/gymnasieskolan. Att samla in stoff är inspirerande, men ger sedan upphov till den stora problemtiken; Vad av allt detta ska vi synliggöra? Vad ska vi ta med? Är allt lika viktigt? Uttrycket Kill your Darlings hördes över nejden.

Att söka, granska, välja, strukturera, kritiskt värdera, integrera och redovisa information på skilda sätt – i tal, skrift, bild, form, drama, musik och rörelse – är centralt i de samhällsorienterade ämnena.

Citat från LPO samhällsorienterade ämnen

VAD SKA UNDERSÖKAS?

VAD ÄR MOLINS FONTÄN?

Vem var Molin?
Varför fontänen just där?

Eva B-G, Gunilla och Ann-Marie

VILKA ORGANISERADE AKTIVITETER FINNS I KUNGSTRÄDGÅRDEN?

Vilka framtida visioner och planer finns?

Eva B och Eva G

VARFÖR LIGGER KATOLSKA KYRKAN, SYNAGOGAN OCH JACOBS KYRKA DÄR DE LIGGER?

Vilka årtal byggdes de?
Vem vilka beslöt om byggnadernas uppförande?
Är byggnaderna uppförda för dagens ändamål?
- om inte, när togs de i bruk för dagens verksamhet?

Kerstin S, Susanne, Carina, Lena, Edip, Siv och Anita

ÄR DET KRÜGERS PALATS?

Vems palats?
När byggdes det?
Varför byggdes det? Influenser från var/vad?
Vilken funktion hade/har palatset?
Vem ritade huset?
Om K-märkt: när och varför?

Inger, Ann, Birgit och Gunnar

HUR TAR MAN SIG TILL KUNGSTRÄDGÅRDEN?

Vilka kommunikationer?
Hur många människor tar sig till och från K-trädgården? Skillnader på årstider?

Calle och Björn

VARFÖR ANLADES KUNGSTRÄDGÅRDEN?

När anlades den?
Av vem och vilka?
Varför?
Hur har den använts?
Vilka statyer finns och varför?
Hur såg platsen ut innan den anlades?
Finns det något ursprungligt kvar?
ÖK: Vad var slottet Makalösa?

Lisa, Kicki, Roberto, Janne, Maria, Kerstin I och Magnus

3:2 Hur tänker en filmare?

Att få tillskott av professionella filmare/redigerares tankar och kunskaper är en bra väg att gå när man har börjat upptäcka verktyget film/filmkamera. Det är då man har frågorna som gör att man lyssnar mera aktivt för att få svar på sina inre funderingar. Därför ordnades ett studiebesök på mediabyrån PLURALIS, ett företag som arbetar med att producera STATIONS-TV, för SJ. Pluralis arbete innefattar allt – från produktion av olika program till distributionen ut till stationerna. Bland produktionen kan nämnas, kommersiella reklaminslag, aktuell information från SJ och reportage som för resenärer ska vara fängslande och spännande. Staffan Atterhall som förevisade och berättade om produktionen gjorde det på ett fängslande sätt. Staffan började med att visa ett inslag om delfiner, för att sedan gå igenom tankar kring upplägget, syftet med filmen, förberedelser av intervju, vilka bildvinklar och vilka bilder som skulle tas och varför, samt sedan om redigeringsarbetet och musik/musikval. Av alla de fackuttryck som han nämnde fastnade många av dem hos oss som var där. ”Att kunna fackuttryck ger mig en inre styrka, gör mig delaktig och insatt”, sa en av deltagarna efter det besöket. Genomgången av filmning och redigering förtydligade och fördjupade de kunskaper som vi börjat belysa under redovisningen av kulturinslagen (se 2:3). Påtagligt var att studenterna nu insåg vikten av att ha tydliga syften och mål med sina filmer samt att veta vilken målgrupp filmen skulle ha. Stickan Johansson avslutade besöket med att påpeka att det alltid är betraktaren som har tolkningsföretäde.

3:3 Tredje redovisningen

Redigeringsarbetet fick varje grupp ansvara själva för. Det var nu de skulle få experimentera och färdigställa sitt hopsamlade material till en film, men också skapa en kreativ undervisningssituation för oss alla. De hade möjlighet att kontakta och be oss kursledare om hjälp. Ingen ansåg sig behöva hjälp. Telefonerna var tysta.

Redovisningen och examinationen av Undersökande arbetssätt skulle ske på följande sätt: Varje grupp hade 30 minuter till sitt förfogande. Uppgiften var att utifrån sin huvudfråga redovisa sitt arbete i form av ett kreativt undervisningstillfälle för oss andra, där deras filmproduktion skulle utgöra en av flera delar. I denna rapport medtas endast deras filmproduktion. Här nedan följer en kort beskrivning av vad filmerna handlade om, men också kommentarer om deras förtjänster och brister ur vårt och studenternas subjektiva sätt att se dem.

Hur tar man sig till Kungsträdgården? Filmen inbjöd oss betraktare att följa med på en promenad, på en tunnelbanetur och på en busstur där vi upplystes både om tidsåtgång, turtäthet och historik samt intervjuer med personal från SL och Busslink. Bra scener, korta klipp med musik som passade till bilderna. Det vi betraktare nog minns mest är färden med tunnelbanan filmad från förarplats ackompanjerad av Noice musik om en natt i tunnelbanan. Att intervjua och att få bra ljudåtergivning på intervjuerna var ett av problemen som gruppen tyckte att de inte lyckats så bra med.

Vilka organiserade aktiviteter finns i

Kungsträdgården? Starten i filmen är en kort presentation som ger svar på frågorna kring organisationen bakom uthyrning och skötsel av Kungsträdgården i nutid. Sedan följer presentation av olika aktiviteter som kan förekomma i parken. Kopplat till bilder på olika aktiviteter ur en broschyr levandegör de två som gjort filmen dessa olika aktiviteter på sitt sätt, där bild och musik är bärande. Sällan har vi, som känner de som filmat, skrattat så gott (*sekvensen finns med i DIfilmen*)

Varför anlades Kungsträdgården? En historisk exposé varför den anlades och vad som hänt under århundradena – både tillgänglighet, växtlighet och användningsområde belystes. Slottet Makalös var kryddan på moset. Musikval var tidstypisk och gav bra övergångar mellan århundradena. Mängden information var väl avvägd och presenterades med hjälp av ”rullande text” mot svart bakgrund.

Varför ligger Katolska Kyrkan, Synagogan och Jacobs kyrka där de ligger? Tre religiösa byggnader och dess läge invid Kungsträdgården. Gruppen valde att göra en vandring mellan byggnaderna. Gruppens deltagare vandrade i Kungsträdgården. Bra klipp som gav oss lägesbeskrivningar, tex genom gatuskyltar. Efter redovisningen konstaterade gruppen själv att de hade missat huvudfrågan. De hade tappat bort sig i för mycket detaljer och en del fakta var inte relevanta till frågeställningen.

Är det Krügers palats? Fyra gruppmedlemmar och fyra starka viljor tog sig an denna fråga. De fastnade gång på gång under arbetet. Var det om palatset de skulle redovisa eller var det Krüger och hans tändsticksmonopol eller var det palatsets arkitektur och möbelval eller var det palatsets användningsområde igår och idag som skulle besvaras? Deras film försökte ge svar på allt. För oss betraktare var den sevärd, om man kände till något om detta hus före man såg deras film. En gruppmedlem har efteråt berättat om deras problematik med viljorna som gjorde att ingen gav upp sin Darling.

Vad är Molins fontän? Inledning med irrande damer som söker efter Molins fontän, och finner den. Beskrivning följer på vad statyn föreställer och symboliserar. Avslutningsvis får vi betraktare möta en uppstånden Herr Molin själv. Filmen avslutas med att Herr Molin går in på Operakällan och musiken om Molins Fontän, sjungen av Tommy Körberg, ljuder. Valet av berättarteknik var uppskattad. Det man sällan kommer att glömma var en kort bildsekvens där Herr Molin berättar om att han var bagare innan han blev skulptör och bilden till detta uttalande är en fantastisk skär bröllopstårta i tre våningar. Det finns mycket symbolik i det valet av klipp!

UTVÄRDERING

4:1 Intervjuer med studerande

Vi valde att intervjua sex personer under arbetets gång. De vi valde ut var de vi i inledningsskedet upptäckte hade olika syn på det vidgade textbegreppet eller olika erfarenheter och kunskaper om datorer och att filma. Vi valde ut två män och fyra kvinnor, eftersom den fördelningen stämmer med procentfördelningen mellan könen bland de deltagande i utbildningen. De intervjuade heter Björn, Roberto, Ann, Inger, Kerstin och Birgit. I DIfilmen och så även i rapporten har vi valt att plocka ut adekvata svar utifrån fyra olika perspektiv: Om vidgat textbegrepp, Om tekniken, Om att filma själv och Om film i skolan. Det kan påpekas att vi här i rapporten även ger bakgrundsinformation om personernas kunskaper, något som vi inte gör i DIfilmen

Om ett vidgat textbegrepp: Både Inger och Roberto framhöll svårigheten med att greppa begreppet. Det är nytt och det är stort, men användbart. Roberto vill, trots att han påverkats av begreppet, sätta den skriftliga texten i främsta rummet, för honom har det varit vägen till bildning. Inger är en van filmare och anser att dessa tillägg i läroplanerna skapar många möjligheter i skolan. Hon har redan under innevarande termin använt sig av det i sin undervisning – elever har fått filma, redovisningar har filmats osv. Hon har dessutom aktivt påverkat sin skolledning som nu stöttar hennes projekt – att förändra/förnya arbetet på sin skola.

Om tekniken: Kerstin, hon som inget kunde, har fått både kunskap och mod att fortsätta med både datorer och videofilmning. Ann var och är fortfarande frustrerad över att vi valt Apple och inte PC. Hon hade inga förkunskaper och ingen support på sin egen skola. Ändå framhåller hon att hon i och med denna kurs nu vågar och att hon skaffat sig kunskap som gör att hon kan använda datorer.

Om att filma själv: Birgit bara älskar det. Björn anser det viktigt, både för sin och elevernas del, att få använda andra sätt att arbeta på än med papper och penna

Om film i skolan: (dvs att att få filma, men även använda film som undervisningsmaterial). De intervjuade är eniga om att film i skolan är ett måste, något som kommit för att stanna.

Det som stoppar experimentlustan är tillgången på verktyg. Ekonomin styr och det krävs pengar för att skapa möjligheter att få filma, speciellt om man arbetar med barn i 7-10 årsåldern.

Film ska finnas i skolan som en källa till kunskap, som ett verktyg för elevernas eget skapande och som konstform.....

Mats Ekholm Åse Kleveland

Generaldirektör verkställande direktör

Skolverket Svenska filminstitutet

Citat från Film för lust och lärande

I Grundskolans kursplaner och betygskriterier 2000 framgår att bild, svenska och samhällsorienterade ämnen har ett särskilt ansvar för att ge eleverna möjligheter att fördjupa sina kunskaper och för att utveckla elevernas färdigheter vad gäller film och medier. Film som gestaltungsform och som kunskapskälla ska dock inte begränsas till vissa skolämnen. Att arbeta med film i skolan stimulerar i hög grad samverkan mellan ämnen och ämnesgrupper.

Citat från Film för lust och lärande

4:2 Känslor och musikval

Direkt efter avslutad examination av Kungsträdgården fick studenterna i uppgift att skriva om sina känslor och tankar omkring det som de upplevt under kursen från den dagen då de fick kameran i handen. De skulle också fundera ut vilken musik/vilket musikstycke som skulle passa att ackompanjera sina upplevelser. Här följer några exempel från deras texter och avslutas med några andra musikval. Text 1, 5 och 6 är skrivna av män. Text 2, 3 och 4 är skrivna av kvinnor. Övriga musikval är skrivna av kvinnor.

1. *"Efter en natts dålig sömn kommer jag till något som liknar en insikt. Vi ska lära oss tillsammans. Det är det som är meningen. Det vi inte kan får vi ta reda på...Plötsligt försvann oron och en glädje över att få tillgång till ett nytt media uppstod. Nu till nästa problem filmning. Hur gör man? Efter lite provande fram och tillbaka så fungerar det ganska bra, Hurra jag kan det här! Nästa moment; redigering. Fan, det blir inte som jag vill. Sladdar, firewire, Macdator. Jag fattar inte ett dugg. Frustration igen. Ta det lugnt – det här tar tid – och det gjorde det. Mer tålmod, mer tid. Det funkar det här också! Jag vet att jag aldrig hade lärt mej att använda dessa hjälpmedel om jag inte hade gått den här kursen. JÄTTE-JÄTTE ROLIGT! Musik val: Bergakungens sal baklänges!"*

2. *"att det tog tid att redigera visste vi nu. Men nu hade vi större krav på att det blev ett bra resultat (självpåtaget). -att filma är lätt, att redigera tar tid- När jag satt hemma en kväll och hade tid att fundera på min egen roll som lärare, kom jag att se förändringen i mina egna tankar. Det har varit en process och nu börjar allt falla på plats. Bättre sent än aldrig! Om jag ska sätta musik till mina tankar börjar jag med "It's now or never" med Elvis och fortsätter med Morning av Grieg, allt klarnar och faller på plats."*

3. *"Kände mig totalt överrumplad. Vad var det här? Kanon, sladdar hit och dit! Det här är bara för mycket.....Genomgången av redigeringsprogrammet styrkte mina negativa förväntningar. Kände bara NEJ jag vill inte...Nästa filmning fick mig att se möjligheterna med kameran. Även här fick humorn ett stort utrymme....Efter tredje filmen. Redigeringen gick förvånansvärt fort. I det läget kändes det härligt. Känslan att lyckas är underbar! Även denna film kom att präglas av glädje och humor. Det har verkligen varit roligt och jag känner att jag har lärt mig att dokumentera på ett nytt sätt. JAG KAN. Om jag skulle sätta musik på mina känslor så blir det tre låtar:*

Oro och sökande: Skallgång av Benny Andersson

Glädje och skutt: Stjuls av Benny Andersson

Glädje och trygghet: Reptile av Eric Clapton"

4. "De bilder som flimrar i mitt huvud kan liknas vid en berg och dalbana. När vi startade visste jag inte alls vad som väntade, men jag satt trots allt rätt så trygg bland välkända och goda kamrater. Så började då färden och det bär iväg, jag tappar lite av kontrollen och det känns som det bär utför (kameran gör sitt inträde och vi får reda på att slutproduktionen ska bli en film). Färden går vidare, det kittlar, det pirrar, det känns lustfyllt och hemskt och även om vi åker snabbt utför så dör jag inte. Rätt som det är är vi uppe på svindlande höjder och livet ter sig underbart. Jag vill aldrig göra något annat än filma och redigera! Men så bär det utför igen och så håller vi på. Nu har tåget så sakta börjat bromsa in vid slutstationen och jag har inte trillat ur tåget för jag har haft er som säkerhetsbälte. ....Jag har lärt mig oerhört mycket, men det har bitvis kostat på. Men som sagt jag löser gärna biljett både till berg och dalbana och fritt fall efter det här. "

5. "Jag har lärt mig massor, men mest av allt det jag behöver träna på är inte teknik utan att träna samspel i grupp. Alltid har jag haft möjlighet och kunskap (trodde jag) att själv styra och slutföra, dominera en grupp på ett positivt sätt (ledartyp. Här träffar jag många ledartyper, vi ska plötsligt samarbeta. Ta 't lugnt! Jag måste lyssna bättre, jag trodde jag var en bra lyssnare, men vad säger mänslikan framför mig egentligen.

Jag har lärt mig att ge andra rummet, att ta ett steg tillbaka, trots att jag vill in och påverka, upplysa, rätta till....Vid en tillbakablick kan jag ändå känna att jag inte vill vara utan denna sista kurs. Den gav också känslomässigt mer genom att arbetet blev nära, närmare varandra, samspel mm.

Musik: John Williams från 78"

6. "En kurs helt i linje med mina tankar om hur jag vill arbeta (och kommer) att arbeta med barnen/ungdomarna i min skola. Redan från början kände jag att kursen var en "kick" för mig, att frångå den vanliga lunken som brukar vara i de olika kurserna.....Begreppet learning by doing ger i alla fall mig kunskap som sitter livslångt."

Andra musikkörsförslag:

- Robert Karl Oscar Brobergs målarrock: Tre olika låtar: Utskitet äppelmosblues- Galleri och På fri fot.
- Ungersk dans, därför att det ibland har virvlat i ett högt tempo med lugnare avbrott och det känns som om det gått som en dans.
- Fångarnas kör-Humlans flykt- Fångarnas kör-Humlans flykt-Fångarnas kör-Humlans flykt
- Starta med Wagner, lite tungt och svårt, sedan Marie Fredrikson/ Björn Afzelius vackert och lugnande och avsluta med ett dundrande fyrverkeri för så glad känner jag mig nu.

4:3 Utvärdering

I den skriftliga utvärderingen har vi plockat ut de tre frågor som har relevans för DIprojektet och försöker kortfattat besvara vad de 24 studenterna ansåg (en har ej skickat in svar). Vi har valt ut några av alla de texter som belyser deras ställningstagande:

Kursen syftar till att synliggöra ett vidgat textbegrepp. Har vi lyckats med det?

Alla 24 studenter anser att vi lyckats med det.

- "Luddigt begrepp som synliggjorts."
- "Ni har låtit alla sinnen vara med."
- "Bilderna har stor betydelse i undervisningen."
- " Bilderna en guldgruva."
- "Nu vet jag precis vad LPO menar, Kanon!"
- "Text är inte alltid det effektivaste sättet att minnas."

Kursen syftar till att synliggöra de estetiska arbetsprocesserna för att stimulera till olika arbets- och dokumentationsformer för deltagarna och deras elever. Har vi lyckats med det?

Av de 24 som svarat anser 23 att vi nått det. En av deltagarna anser att vi var allt för tidspressade och önskade att vi skulle ha mer tid.

- "Lärt mig många olika sätt att arbeta och dokumentera."
- "Dokumentera på 1000 sätt."
- "Säkrare att man måste använda flera sinnen i skolan för att hålla uppe intresse för studier i 12 år."
- "Ser enorma möjligheter att arbeta med elever."
- "Jag har börjat tänka på ett okonventionellt sätt i mitt arbete."
- "Nu törs jag!"
- "Kritiskt tänkande elever är ett mål."

Vad vill du förändra/ förbättra? vad, hur, varför?

Deltagarnas förslag är var i tiden kursen ska ligga, som nu den sista kursen (50%) i deras utbildning eller tidigare under studierna (50%).

Några önskar mer tid så att man hinner fördjupa sina kunskaper. De kände sig tidspressade.

Fyra uttrycker önskemål om fler kameror och fler datorer, så att man hade kunnat arbeta i mindre grupper.

Två vill ha teknikgenomgång i nivågrupperingar eftersom de inte hade några kunskaper tidigare.

Diskussionsdel

5:1 Våra frågor: har de besvarats?

- Har vi lyckats synliggöra det vidgade textbegreppet?

Utifrån den utvärdering och de intervjuer vi gjort kan man klart säga att vi synliggjort det vidgade textbegreppets innebörd, dock kvarstår frågan om det ger någon framtida effekt i deras egen undervisning.

- Har vi lyckats med att få studenterna att bli brukare av medier?

Man kan konstatera att de brukade medier i de två kurserna, men om det ger någon framtida effekt i deras egen undervisning eller om de kommer att ha möjlighet att införskaffa de verktyg som behövs för att bruka olika medier kan vi inte veta. Det vi upplever var att framförallt de studenter som sällan eller aldrig tidigare vågat använda datorn som något annat än en skrivmaskin lärde sig att handskas med nya programvaror. Självkänslan ökade och de vågade testa. Ett hinder är människors rädsla för att inte lyckas. Vi upplever att de med det arbetssätt som vi hade, fick möjlighet att i flera steg prova och få respons på sina arbeten för att våga gå vidare. Endast två av de 25 deltagarna ansåg sig inte fått chansen att redigera/ upptäcka kameran ordentligt.

- Anser studenterna, efter genomgången kurs, att de kan dokumentera och reflektera med hjälp av andra medier än en skriven rapport?

Både filmerna och deras slutproduktioner inom Didaktik/Praktik visade tydligt på att andra texter än skrivna rapporter är brukbara. Det framkommer också i 4.3 där bland annat en ger oss och andra uppmaningen "Dokumentera på 1000 sätt".

- Hur kommer arbetet kring det vidgade textbegreppet och medier att påverka deras sätt att arbeta med elever i skolan?

Detta kan vi bara sia om. Studenterna uttalade att de skulle göra detta, men om detta blir verklighet eller bara tomma ord måste man utreda i ett senare skede. Skolvardagen för dessa nya lärare kan vara alltför krävande, så att de tappar bort denna del. Men om vi återknyter kontakterna och uppmärksammar dem på vad de fått med sig från oss, tror vi att tankeverksamheten och behovet av att arbeta på detta sätt väcks till liv igen. Studenterna kanske också behöver få hjälp att ute på fältet synliggöra vad det vidgade textbegreppet skulle kunna innebära. En av våra kolleger från DI -MEPkursen, Nina Winter-Östeberg, uttalade sig om problemet när hon i våras myntade uttrycket :

” Kunskaper är färskvara och om man inte får utnyttja dem inom rimlig tid så har bäst före datumet redan gått ut”. Alla behöver vi påminnas om denna problematik. Ordstävets ”att smida medan järnet är varmt” är ett annat passande uttryck i detta sammanhang.

5:2 Vårt syfte och våra mål har vi nått dem?

Projektarbetet - Att implementera medieanvändning i form av rörlig bild och därmed synliggöra ”det vidgade textbegreppet”

Själva använda media och estetiska arbetsverktyg i lärandesituationer med kursdeltagarna

Ett mål som vi satte upp för att inte hamna i fällan att själva inte arbeta som vi vill lära ut. Att synliggöra hur film och musik påverkar oss, låta deltagarna gestalta i steg 2 är några exempel på att vi nått det målet. Det man dock kan konstatera är att man inte kan arbeta med hela den arsenal av estetikens verktyg under en så kort tid som vi hade till vårt förfogande. Att starta processer kräver mer tid än så. Men att använda andra språkarter än det skriftliga anser vi behöver lyftas fram i undervisning.

vilka språkarter vi använder när vi i all välmening vill främja våra elevers tänkande?
Min uppfattning är att vi i alldeles för liten utsträckning använder skönlitteraturen, dramat och bilden.
Citat från Stormens öga

Kursdeltagarna blir brukare/användare av medier

Under kursen var de brukare av medier i många former. Förutom att själva vara med i processer att skapa rörlig bild och musiksätta arbetet hade de också till uppgift att själva titta aktivt på nyhetsprogram, se på färdigproducerade filmer från UR (se bilaga 1). De skulle dessutom själva producera sin praktikuppgift med datorn som ett verktyg. Många valde presentationsprogrammet Power Point, andra hade möjlighet att filma och redigera sitt arbete med hjälp av IMovie

Göra dokumentationer och reflektioner via media

Dokumentation via media gjordes av deltagarna i steg 1: förväntningar på kursen och i steg 3: slutproduktionen av ett undersökande arbete kring Kungsträdgården.

Reflektioner kring de tre böckerna gestaltades i steg 2. Om vår ursprungliga plan hade kunnat bli verklighet och vi låtit deltagarna göra ett ljudbrev hade vi haft ytterligare en reflektion via media. Nu blev inte det fallet, utan vi bad istället deltagarna att fundera på vilket/ vilka musikstycken de ansåg att den här kursen skulle ackompanjeras av.

5:3 Våra insikter

Kursens tempo var högt och man bör, för att kunna fördjupa sig och få mer tanketid, ha detta som en 10poängskurs för de studerande. Vi valde ju att ”ta tid” från en annan kurs, i annat fall hade vi inte hunnit med allt det vi gjorde. Vi skulle också vilja att det fanns mer tid för att arbeta med ljud – en del som vi inte hann.

Men detta är lättare sagt än gjort, eftersom konstnärliga genrer kräver tid.
Citat från Stormen öga

På LHS är det fortfarande problematiskt att få tider i datasalar. Ett problem som vi hoppas ska lösas på sikt. Dessutom behöver datorer vara kraftfullare för att klara av den mängd GB som krävs för bildhantering. Ett tredje problem är kringutrustningen, allt för få digitala videokameror gör inte livet lätt. Att arbeta undersökande och presentera en del i form av en film tar all kraft från momentet att redovisningen skulle vara ett kreativt undervisningstillfälle för oss andra. Vi är ännu inte helt klara med om det ena ska få ge vika för det andra. Man kanske ska fundera om målet att de skulle pröva sina kunskaper

och nya färdigheter kring videofilmning och redigering gör att man måste göra avkall från undervisningssituationen. Vi som arbetat med detta DIprojekt har ännu inte kommit fram till vad vi vill lägga tyngdpunkten på om vi har en liknande kurs i framtiden. Den kommer om intresse finns vara en valbar kurs under vt 2002 samt ingå som delkurs i uppdragsutbildningar av förskollärare och fritidspedagoger 2002.

5:4 Vilka utsikter eller vad kvarstår att utreda?

För att fullfölja arbetet och kunna utreda om vi verkligen lyckats att implementera medieanvändning i form av rörlig bild och därmed synliggöra det vidgade textbegreppet anser vi att det krävs en fördjupad studie av vad som händer efter kursen hos deltagarna. En studie där vi besöker, intervjuar våra studenter för att se om detta har blivit verklighet.

Våra huvudfrågor skulle i så fall vara: Kommer arbetet kring det vidgade textbegreppet och medier att påverka deras sätt att arbeta med elever i skolan? I så fall Hur?

De filmer och medieprodukter som används i skolans pedagogiska verksamheter måste granskas och analyseras av elever och lärare tillsammans, precis som litterära verk granskas och analyseras. Skolans arbete att förstå och tolka mediernas språk ska ge kunskaper om de mekanismer, värderingar och ekonomiska krafter som styr medieutbudet. Det handlar om varje elevs rättighet att vidga sin kunskap om omvärlden och att själv kunna utnyttja sina möjligheter som samhällsmedborgare.

Citat från Film för lust och lärande

Margareta Adolphson och Anqi Lindblom-Ahlm
Stockholm i augusti 2001

LÄRANDE OCH STRATEGIER - EXEMPLET SO-ÄMNEN, UPPDRAG, 5 poäng
Learning and Strategies for Learning, Commission, 5 Credits

LÄRDOK-kod: U1047U

1 BESLUT OCH RIKTLINJER

Kursen ges som delkurs i uppdragsutbildning för blivande lärare 1-3 i ämnet didaktik inom intervallet 1-20. Kursansvarig institution är Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande. Kursplanen har beslutats av Institutionsstyrelsen vid institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande 2001-01-16 och fastställts av Utbildningsnämnden 2001-03-20.

2 FÖRKUNSKAPSKRAV

Kursen vänder sig till deltagare i uppdragsutbildning av förskollärare/ och fritidspedagoger till lärare mot lägre åldrar, etapp 1.

3 SYFTE

Kursen syftar till att öka deltagarnas kunskaper om olika handlingsmönster kring ett undersökande arbetssätt inom SO-ämnena och att synliggöra ett vidgat textbegrepp och de estetiska arbetsprocesserna för att stimulera till olika arbets- och dokumentationsformer för deltagarna och deras elever.

4 INNEHÅLL OCH UPPLÄGGNING

Mål för kursen upprättas i samband med kursstart. Kursen planeras, genomförs och utvärderas i samråd med deltagarna.

Under kursen arbetar deltagarna gruppvis med produktioner och fältstudier för att sedan i seminarieform reflektera kring olika medieformers möjligheter och begränsningar, lärande- och estetiska arbetsprocesser samt litteraturen.

Undersökande arbetssätt

En fältstudie genomförs som dokumenteras och redovisas med hjälp av olika medier, såsom bild, ljud, rörlig bild, interaktivt media och/eller genom scenisk gestaltning. Vid redovisningen analyseras fältstudien, dokumentationen och lärandeprocesser.

Vidgat textbegrepp

Övningar i grupp skall skapa förståelse för de estetiska arbetsprocesserna och medierna och därmed synliggöra innebörden av ett vidgat textbegrepp. Övningar redovisas och analyseras för att synliggöra lärande och strategier för deltagarna i syfte att skapa lärandesituationer för elever.

5 EXAMINATION

Kursen examineras i relation till uppställda mål.

Examinationen sker med utgångspunkt från ett aktivt deltagande i de gemensamma produktioner som utgör en väsentlig del av kursen. Produktionerna, de teoretiska texterna och ett analyserande förhållningssätt i diskussioner, fungerar som underlag i slutredovisningen.

I betygssättningen används betygen Godkänd eller Underkänd. Deltagare som underkänts två gånger av samma examinator i de olika kursmomenten har rätt att begära att ny examinator utses för att bestämma betyget.

Deltagare som har godkänts på kursen skall på begäran få kursbevis. Detta kursbevis ska innehålla texten: "Detta bevis avser uppdragsutbildning."

6 KURSLITTERATUR OCH ÖVRIGA LÄROMEDEL

Förutom litteratur innehåller kursen artiklar ur pedagogiska skrifter, artiklar eller annan information hämtad från internet och några TV-program. Den litteratur som i litteraturlistan står som egen vald, väljs i samråd med kursledningen. Eftersom tyngdpunkten under kursen läggs på produktioner och fältstudier kommer sidantalet för läsning totalt sett inte uppgå till 200 sidor per poäng.

Skolverket. (1998). Lpo 94. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. 19 s
<http://skolverket.se>

Skolverket. (2000). Kursplaner och betygskriterier Grundskolan 2000. Stockholm: Skolverket och Fritzes. <http://skolverket.se> 117 s

Kommentarer till kursplaner och betygskriterier Grundskolan 2000 (2000). 56 s
Stockholm: Skolverket och Fritzes.
<http://skolverket.se>

Lindqvist, S., & Hyltegren, G. (1995). Att utveckla elevers tänkande. 50 s
Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Bengtsson, B., & Bengtsson, H. (1995). Forskningsboken Zigma. 98 s
Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Persson, M. (red.) (2000). Populärkulturen och skolan. 130 s
Lund: Studentlitteratur.

Andersson, L-G., Persson, M., & Thavenius, J. (1999). Skolan och de kulturella förändringarna. Urval. Lund: Studentlitteratur. 74 s

Wehner-Godée, C. (2000). Att fånga lärandet. Stockholm: Liber. 120 s

Valbar litteratur om Media eller Lärande ca 100 s

Valbar litteratur i anslutning till fältstudien ca 60 s

Artiklar ur pedagogiska tidskrifter eller dagstidningar ca 30 s

Artiklar hämtade från ITISdelegationens hemsida ca 30 s
<http://www.itis.gov.se>

Videoproduktioner om lärande, IT och media ca 2 h

Förslag på egen vald litteratur mm

<u>Egen vald litteratur om Media eller Lärande</u>	<u>ca 100 s</u>
Breum T. (1996) Berätta och förför med film Stockholm: Alfabetabokförlag AB	139 s
Hansson H., Karlsson S-G. & Nordström G. (1999) Bildspråkets grunder Stockholm, Liber AB	130 s
Ritchin F. (1991) Bildens förändrade värld Stockholm, Journal Mediaproduktion	150 s
Graviz A. & Pozo J. (1991) Barn media kunskap, Stockholm, Barn Media Kunskap AB	100 s
Fejan Ljunghill L., ((1989) Barn tänker men inte som vuxna, Stockholm, UR	120 s
Möjligheternas barn i möjligheternas skola (1998), Stockholm, UR	184 s
Fichtelius E. (1997) Nyhetsjournalistik - Tio gyllene regler, Stockholm, UR	127 s
Skrøvset S. & Lund T. (2000) Projektarbete i skolan, Lund, Studentlitteratur	200 s
Malmgren L-G. & Nilsson J. (1993) Litteraturläsning som lek och allvar Lund, Studentlitteratur	225 s
Navigatören – skolverkets vägledning till pedagogiskt arbete med IT (1999) Stockholm, Skolverket	105 s
Lindqvist G. (2000) Historia som tema och gestaltning Lund, Studentlitteratur	117 s
<u>Artiklar ur pedagogiska tidskrifter eller dagstidningar</u>	<u>ca 30 s</u>
PEDAGOGISKT MAGASIN SKOLBARN nr 1/2001 om STORYLINE SKOLBARN nr 3/2000 om att lösa LÄRANDETS GÅTA SKOLBARN nr 4/1999 om KUNSKAP och LÄRANDE TIS-material, tidningen Notisen Material från KK-stiftelsen ITiden	
<u>Egen vald litteratur i anslutning till fältstudien</u>	<u>ca 60 s</u>
<u>Artiklar hämtade från ITISdelegationens hemsida</u> http://www.itis.gov.se	<u>ca 30 s</u>
<u>Videoproduktioner om lärande, IT och media</u> (se UR:s katalog eller http://www.ur.se) Skolakuten Läraryöppet Alla sinnen tillåtna 00????/tv1-tv4 Nyhetsjournalistik 97879/tv1-10 Mediemix & Trix 93505/tv 1-12, 94103/tv1-13 Animationsfabriken 98943/tv1-2 Vilken praktfull idé (Bifrostskolan) 95330/tv1-4 Lust att lära (Freinet) 96612/tv1-tv2, 96928/tv1, 98833/tv3	<u>ca 2 h</u>

Datorer / mjukvara/ tillbehör; tillgång och kunskap.

*Under vårterminen kommer vi att under kursen *Lärande och strategier arbeta med datorn som ett av redskapen i sökandet och bearbetningen av kunskap som vi finner. För vår planering behöver vi veta lite om din datorvana och om din tillgång till dator, mjukvara och tillbehör.**

Namn: 25 svarande

Din epostadress: 17/25 har emailadress

Har du datorvana? Lite 20/25 Mycket 5/25

I hemmet:

Har du tillgång till dator hemma? JA: 25/25 PC: 25 Mac: 0

*Vilken programvara? Skrivprogram (Word) 25
Kalkylprogram (Excel) 20
Presentationsprogram (Power Point) 16
Internetuppkoppling 24
Ljudredigeringsprogram 5
Videoredigeringsprogram 0
Bildredigeringsprogram 7
Animationsprogram (Flash) 0 Kidpix 6
Hemsideshjälpprogram 6
Annat: Publisher 1, Access 1, Claris Homepage 1, Dreamweaver 1*

Hur ofta använder du datorn hemma? Ingen svarade direkt på den frågan.

Till vad? Skrivmaskin: 25, spel: 4, Internet 12, Excel: 1, Räkenskaper: 1, Epost: 9

Har du tillgång till: digital videokamera? 0 digital stillbildskamera? 3 scanner? 8

På arbetsplatsen, i din skola

Har du tillgång till dator på din skola? JA:24/25 PC: 24 Mac: 0

Har eleverna tillgång till datorer på din skola? JA:24

*I vilken omfattning och till vad? Skriva: 7, söka svar på internet eller på CDrom: 6,
Pedagogiska spel: 7, Redovisningar: 1,*

*Vilken programvara? Skrivprogram (Word) 24
Kalkylprogram (Excel) 21
Presentationsprogram (Power Point) 19
Internetuppkoppling 21
Ljudredigeringsprogram 3
Videoredigeringsprogram 1
Bildredigeringsprogram 12
Animationsprogram (Flash) 2 Kidpix 2
Hemsideshjälpprogram 8
Annat:Hyperstudio 1, Paintshop Pro 1,*

Finns det tillgång till digital videokamera? 1 kamera: 3, 2 eller fler kameror: 0

Finns det tillgång till digital stillbildskamera? Hur många? 1 kamera: 9, 2 kameror: 5, Fler kameror : 2

Finns det tillgång till scanner? Ja: 19, Nej 2, Vet ej 4

Har skolan tillgång till visningskanon? Ja: 11 Hur många? Endast 1 på varje skola

Har du arbetat med datorn som redskap med dina elever? Ja: 14, Nej: 9

*I så fall, hur? Skriva: 5, Söka: 5, Skolprogram: 11, Backpacker: 1, Redovisa 2, Rita på datorn: 1,
Hemsidestillverkning: 1,*

Projekt ; examinationsuppgift i Didaktik

Projektet består av tre delar; Genomförande, Redovisning och Examination

Genomförande

I och med din klass ska du genomföra ett projekt som tar sin utgångspunkt i det som vi arbetat med på Didaktiken med fokus på det vidgade textbegreppet och är kopplat till det du lärt dig under terminerna. Projektet bör vara kopplat till SO-ämnena.

Redovisning

Du ska göra en dokumentation med hjälp av antingen Datorpresentation, Rörlig bild, Ljud eller Bild som ska innehålla följande delar med hänvisning till litteratur som du har läst under utbildningen:

- Projektets namn och problemformuleringen
- Reflektioner och tankar kring vilka färdigheter eleverna behövde ha, vilka problem eleverna stötte på och hur du/ eleverna handskades med det.
- Med underlag av de anteckningar och den dokumentation du har gjort under projektets gång lyfta fram, beskriva och reflektera kring

1. Lärarrollen
2. Elevrollen
3. Lärandet

Examination

Examinationen sker torsdag och fredag i vecka 22.

Produktionerna visas, diskuteras och analyseras.

För att bli Godkänd på projektet måste varje delmoment (se ovan) vara godkänd.

Titel	Namn	Redovisningsätt
Våren - vårblomma	Ann Boman	Power Point
En liten bit av naturen	Gunilla Bolin-Larsson	Power Point
Att arbeta med tidningar	Roberto Llobero	Digital video
När människorna kom	Gunnar Langfors	Video
Sten-, brons- och järnåldern	Kerstin Ibjer	Video
Forntiden	Birgit Gustafsson	Power Point
Hur såg Nasareth ut år 0?	Eva Blomquist-Gson	Power Point
Norden blir kristnat	Lena Kungsman	Power Point
För 100 år sedan	Anita Fränneby	Power Point
Fåglar	Maria Pilzetnek-Heinlo	PowerPoint och Video
Djur/Landskap	Magnus Olsson	Power Point
Tiden	Christina Crona	Power Point
Temaarbete om våren	Siv Karlsson	Power Point
Klassens vårbok	Carina Karlsson	Power Point
Järnåldern	Lisa Säll	PowerPoint och OH
Järfälla kommun/Skälby	Kerstin Schöld	Digital video
Räven	EdipDursun	PowerPoint och OH
Husdjur	Janne Svensson	Power Point
Tidningar i skolan	Carl-Johan Westman	Power Point
Gammaldags skoldag	Björn Udo	Video/ CD Kays Power
Ur temat samhälle/skola	Ann-Marie Beck	Power Point
???????	Eva Bäckström	Power Point
Rymden	Susanne Wiberg	Power Pointoch CD
Carl Malmsten	Eva Grönqvist	Power Point
Musik och påverkan	Inger Tegelström	Digital video